

مدل‌یابی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان شهر تهران براساس هوش اخلاقی و ادراک از ساختار خانواده با اثر واسطه‌ای توانایی تصمیم‌گیری

حدیثه مظهري عباسی^۱، کامران شیوندی چلیچه^۲، فریبرز درتاج^۳

چکیده

در پژوهش حاضر مدل‌یابی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان براساس دو متغیر هوش اخلاقی و ادراک از ساختار خانواده با اثر واسطه‌ای توان تصمیم‌گیری صورت گرفت. این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است. جامعه پژوهش شامل تمامی دختران نوجوان در مدارس متوسطه دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ و نمونه نیز طبق جدول مورگان، ۳۸۷ نفر برآورد شد که به صورت تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسش‌نامه‌های سازگاری اجتماعی، ادراک از ساختار خانواده، هوش اخلاقی و مقیاس توانایی تصمیم‌گیری ملبورن بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از بخش توصیفی از نرم‌افزار SPSS و به منظور برازش مدل ساختاری از نرم‌افزار LISREL استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که واسطه‌گری توان تصمیم‌گیری در رابطه سازگاری اجتماعی و هوش اخلاقی و ادراک از ساختار خانواده معنادار بود، درواقع مؤلفه تصمیم‌گیری، موجب افزایش سازگاری می‌شود. پیشنهاد می‌شود در آموزش و پرورش و خانواده‌ها بر پرورش مهارت‌های اجتماعی و فردی، با تأکید بر پرورش هوش اخلاقی و ارتباط خانه و مدرسه، زمینه‌ای فراهم شود تا بدین وسیله زمینه تعدیل یا کاهش پیامدهای منفی عدم سازگاری نوجوانان ناشی از انواع بحران‌ها در این سن فراهم شود.

کلیدواژه: سازگاری اجتماعی، هوش اخلاقی، ادراک از ساختار خانواده، توان تصمیم‌گیری

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) ksheivandi@gmail.com

۳. استاد گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

Girls adolescences social adjustment modeling based on perception of the family structure and moral intelligence with the mediating effect of decision making

Hadiseh Mazhari Abbasi¹, Kamran sheivandi Cholicheh^۲, Fariborz Dortaj³

Abstract

Objective: This study examined the girls adolescences social adjustment modeling based on 2 variables, perception of the family structure and moral intelligence with the mediating effect of decision making. This research was one of the descriptive-correlational designs. **Method:** The statistical population of the study included all secondary school girls students of Tehran in the 1400-1401 academic year. The research sample was estimated using Morgan sampling table, 387 people who were selected as a multi-stage cluster. Research tools included Social Adjustment Questionnaire, Perception of Parenting Style Questionnaire, Moral Intelligence Questionnaire and Melbourne Decision Making Questionnaire. SPSS software was used to analyze the data in the descriptive part, and LISREL software was used to fit the structural model and test the research hypotheses. **Results:** The findings showed that the mediation of decision-making ability was significant in the relationship between social adjusment and moral intelligence and perception of family structure, in fact, the decision-making component increases adjusment. **Conclusion:** It is suggested that social and personal skills should be emphasized in education and in families in order to provide the ground for adjusting the negative consequences of the lack of adaptation of teenagers caused by all kinds of crises at this age.

Key words: Social Adjustment, Perception of the Family Structure, Moral Intelligence, Decision Making

-
1. Master Student in Educational Psychology, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
 2. Associate Professor at Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Education. Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) Email: ksheivandi@gmail.com
 3. Professor at Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

مقدمه

ورود به دوره نوجوانی با تغییرات مهمی در همه جنبه‌های جسمی، روحی و شناختی همراه است و این تغییرات در دختران بیشتر و حساس‌تر از پسران است (آبسی جوزف و متیو^۱، ۲۰۲۲؛ بهمن‌بیگللو و خسروی^۲، ۲۰۲۱؛ جزایری، اصغرنژاد فرید، خاقانی ۱۳۹۸). به نظر می‌رسد در بین تمامی جنبه‌های مختلف قابل مطالعه در دوره نوجوانی، سازگاری در نوجوانان (به‌ویژه دختران نوجوان) به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نشانه‌های سلامت روان آنان مطرح است (ویلمس، سورتجنس و دانچه^۳، ۲۰۲۱؛ سیرینیواسان و شادهاکار^۴، ۲۰۱۹؛ زابریک، هافتکاس، جانسون، سایر، پتون و لورنس^۵، ۲۰۱۷؛ وایت و کرسول^۶، ۲۰۱۴). سازگاری^۷ عامل مهمی برای زندگی شاد در جامعه است و به فرد کمک می‌کند تا تکانه‌های ایجادشده در زندگی را به روش قابل قبولی حل کند (معتدی و همکاران، ۱۴۰۰). فرد زمانی از سازگاری بهره‌مند است که بتواند میان خود و محیط اجتماعی‌اش رابطه‌ای سالم برقرار و انگیزه‌های خود را ارضا کند، در غیر این صورت فردی ناسازگار قلمداد می‌شود (سیرینیواسان و شادهاکار، ۲۰۱۹؛ شهبازیان خونیق، حسنی و سلیمانی، ۱۳۹۷). انواع سازگاری شامل سازگاری هیجانی^۸، اجتماعی^۹، جسمانی^{۱۰} و اخلاقی^{۱۱} است که در رأس همه آن‌ها، سازگاری اجتماعی قرار دارد؛ به‌طوری که پیش‌درآمد رسیدن به سازگاری هیجانی، اخلاقی و جسمانی، سازگار شدن از لحاظ اجتماعی است (تویلهار، جاریت، دی کیتو، کاترینا، برگورف، مارتین، فینکن و جاب استرلان^{۱۲}، ۲۰۱۹؛ آل‌بهبهانی^{۱۳}، ۲۰۱۵). بنابراین به نظر می‌رسد سازگاری اجتماعی در نوجوانان و شناخت، مطالعه و بررسی عوامل مؤثر بر آن، برای بسیاری از افراد که به‌عنوان روان‌شناس یا کارشناس مسائل تربیتی در جامعه انجام وظیفه

1. Abci Joseph, V., & Mathew, R. N, 2022
2. BahmanBeigloo, R. T., & Khosravi, S., 2021
3. Willems, J., Coertjens, L., & Donche, V., 2021
4. Srinivasan, S., & Sudhakar, P. J., 2019
5. Zubrick, S. R., Hafekost, J., Johnson, S. E., Sawyer, M. G., Patton, G., & Lawrence, D., 2017
6. Waite, P., & Creswell, C., 2014
7. adjusment
8. emotional adjusment
9. social adjusment
10. physical adjusment
11. moral adjusment
12. Twilhaar, E. S., de Kieviet, J. F., Bergwerff, C. E., Finken, M. J., van Elburg, R. M., & Oosterlaan, J., 2019
13. Aalbehbahani, M., 2015

می‌کنند، همواره باید یکی از موضوعات بسیار مورد توجه و مهم باشد (مناگا و چاندراسکاران^۱، ۲۰۱۵). در واقع بسیاری از متخصصان حوزه نوجوان با پرسش‌هایی از این قبیل مواجه‌اند: چرا بعضی از نوجوانان از نظر سلامت روانی و سازگاری اجتماعی با نوجوانان دیگر تفاوت دارند؟ چرا بعضی از نوجوانان در مسائلی مانند تحصیل، احساس مسئولیت، ارتباط با خانواده و افراد جامعه و دوستان بهتر از سایرین عمل می‌کنند؟ دلیل اینکه بعضی از نوجوانان در تکالیفی که به آنان داده می‌شود تلاش و جدیت بیشتری دارند چیست؟ به نظر می‌رسد که ازطرفی شناخت عوامل گوناگون و متنوع از جمله انواع هوش، شرایط خانوادگی، موقعیت‌های جدیدی که نوجوان با آن‌ها روبه‌رو می‌شود و باید دست به تصمیمات تازه بزنند و ... و ازطرف دیگر ارتباط این عوامل با هم و اثرگذاری آن‌ها بر یکدیگر در پاسخ به چنین پرسش‌هایی مفید باشد.

در همین راستا و با توجه به اینکه خانواده به‌عنوان کوچک‌ترین واحد جامعه، نهادی است که در شکل‌گیری و دوام اجتماع نقش مهمی دارد، و رشدونمو فردی از دل این گروه کوچک انسانی میسر می‌شود، و رابطه فرد با جامعه از همین کانون شکل می‌گیرد (پریا و جاسوانتی^۲، ۲۰۲۰؛ اولپود، اکپوننه و اولاجید^۳، ۲۰۱۹؛ سرینیواسان و شادهاکار، ۲۰۱۹؛ خدادادی سنگده، ۱۳۹۶)؛ به نظر می‌رسد یکی از متغیرهای اثرگذار در سازگاری اجتماعی نوجوانان، ادراک نوجوان از سبک فرزندپروری والدینش یا به عبارت دیگر ادراک او از ساختار خانواده^۴ باشد که در این پژوهش تلاش شده است تا رابطه آن با سازگاری اجتماعی بررسی شود. هریک از انواع خانواده، شخصیت‌ها و نگرش‌های سیاسی و اجتماعی متفاوتی را به نظام اجتماعی عرضه کنند (گارسیا، سرا، مارتینز و کریوس^۵، ۲۰۱۹؛ مارتینز، مورگیو، گارسیا^۶، ۲۰۲۱). ازهمین‌رو مطالعه ساختار و نوع روابط میان نقش‌های مختلف در درون خانواده و اثرگذاری آن بر میزان جامعه‌پذیری و سازگاری اجتماعی فرد یکی از موضوعات مهمی است که مورد توجه صاحب‌نظران علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روان‌شناسان قرار دارد (گیمنز سرانو و گارسیا^۷،

1. Managa, S & Chandrasekaran, V., 2015
2. Priya, D., & Jaswanti, V. P., 2020
3. Olutope, A. E., Akpunne Bede, C., & Olajide Olufunmilayo, A., 2019
4. perception of the family structure
5. Garcia, F., Serra, E., Garcia, O. F., Martinez, I., & Cruise, E., 2019
6. Martínez, I., Murgui, S., Garcia, O. F., & Garcia, F., 2021
7. Gimenez-Serrano, S., Garcia, F., & Garcia, O. F., 2021

۲۰۲۱؛ گالرین، تورس گمز و الونس اربیول^۱، ۲۰۲۱؛ گارسیا، سِرا، زاکرس، کالافت و گارسیا^۲، ۲۰۲۰؛ ریداو، لویز وردوگ و رینا فلورس^۳، ۲۰۲۱).

یکی از چالش‌های مهم دیگری که امروزه افراد و به‌ویژه نوجوانان با آن مواجه‌اند، معضلات اخلاقی است. اکثر نوجوانان در زندگی روزمره خود با جنبه‌های مختلفی از مسائل اخلاقی روبه‌رو هستند. عملکرد اخلاقی در زندگی، مستلزم آن است که نوجوانان مشکلات اخلاقی را بشناسند و اصول اخلاقی را در تمامی ارتباطات خود به کار گیرند و از طرفی شناخت و به‌کارگیری اصول اخلاقی، ارتباط مستقیمی با هوش انسان دارد (نوحی بزنجان، منظری توکلی، سلاجقه و شیخی، ۱۳۹۸). اگر هوش را عموماً به معنای تفکر، یادگیری و سازگاری با موقعیت جدید قلمداد کنیم که انواع مختلفی از جمله شناختی، عاطفی، معنوی و اخلاقی دارد، در این میان، هوش اخلاقی تنها هوشی است که نیازمند فراگیری قواعد و علم اخلاق است و به توانایی فرد برای پردازش و مدیریت مشکلات اخلاقی اشاره دارد (تانر و کریستن^۴، ۲۰۱۴). هوش اخلاقی توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آن‌هاست (پاسپیتاساری، بادیمانسیا، ساپریا و رحمت^۵، ۲۰۲۲؛ محدوف و قربان جهرمی، ۱۳۹۸) و به بیان ساده‌تر هوش اخلاقی، اعتقاد عمیق فرد و ارزش‌های اوست که تمامی افکار و فعالیت‌های او را هدایت می‌کند (درتاج و فراری^۶، ۲۰۲۱). هوش اخلاقی در نوجوانان از این جهت اهمیت دارد که نوجوان در مرحله بحران هویت با درستی یا نادرستی مسائل اخلاقی روبه‌رو می‌شود و ممکن است ارزش‌ها و باورهای خود را به امور و موضوعات مختلف تغییر دهد، و این تغییر می‌تواند در جهت نامناسبی اتفاق افتد (حجی، ۱۳۹۴).

هوش اخلاقی، حوزه جدیدی از پژوهش‌هاست و به‌دلیل تأثیر آن بر سایر انواع هوش و تأثیر آن بر عملکرد، سبک زندگی و سازگاری افراد، به‌تازگی مورد توجه قرار گرفته است (ملک زاده، نامور و جمهری، ۱۴۰۰؛ دیرمیر^۷، ۲۰۲۱؛ اله‌دابی، اله‌فاری، الخاروسی، اله‌ارثی، اراجهی و البراشدی^۸، ۲۰۱۹؛ استیوز، سگورا و سوارز^۹، ۲۰۱۹؛ ملائی

1. Gallarin, M., Torres-Gomez, B., & Alonso-Arbiol, I., 2021
2. Garcia, F., Serra, E., Zacaes, J. J., Calafat, A., & Garcia, F., 2020
3. Ridao, P., López-Verdugo, I., & Reina-Flores, C., 2021
4. Tanner, C., & Christen, M., 2013
5. Puspitasari, R., Budimansyah, D., Sapriya, S., & Rahmat, R., 2022
6. Dortaj, F., & Ferrari, M., 2021
7. Diermeier, D., 2021
8. Alhadabi, A., Aldhafri, S., Alkharusi, H., Al-Harthy, I., Alrajhi, M., & AlBarashdi, H., 2019
9. Estévez, E., Estévez, J. F., Segura, L., & Suárez, C., 2019

و مصطفوی، ۱۳۹۷). تقویت هوش اخلاقی فرزندان (به‌ویژه دختران که مسئولیت اصلی پرورش نسل آینده بر عهده آن‌هاست)، بهترین فرصت برای قرار دادن آن‌ها در مسیر درست است تا بتوانند علاوه بر درست فکر کردن، درست هم عمل کنند و سازگاری خوبی با محیط اجتماعی خود داشته باشند (مرتضایی، قاسمی و احمدی، ۱۳۹۲).

با توجه به رابطه سازگاری اجتماعی با عوامل فردی و اجتماعی نظیر هوش اخلاقی و ادراک از ساختار خانواده، ضرورت شناسایی عوامل میانجی‌گر مبرهن به نظر می‌رسد. در این راستا، توان تصمیم‌گیری^۱ به‌عنوان عاملی در نظر گرفته شد که می‌تواند عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی را واسطه‌گری کند. از آنجا که نوجوانی مرحله‌ای از عمر است که با استقلال بیشتر همراه است، لذا نسبت به دوران کودکی، نوجوانان با درخواست‌های مکرر و پیچیده‌تری در تصمیم‌گیری مستقل روبه‌رو هستند (کاردونا، چولیا، گنزالس و مونتایا کاستیا^۲، ۲۰۲۱). تصمیم‌گیری، یک فرایند شناختی است که فرد را قادر می‌سازد فعالیت‌ها و رفتار خود را طراحی، برنامه‌ریزی، اجرا و هدایت کند و مستقیماً با سطوح انگیزش، اهداف و منابع در دسترس ارتباط دارد (اکل، پتریز و پرریا^۳، ۲۰۲۰؛ جنیس و مان^۴، ۱۹۷۷). از آنجا که نوجوانی یک دوره رشدی است که با ظهور تعدادی از تصمیمات و رفتارهای خطرناک مانند مصرف مواد، فعالیت جنسی خطرناک، رانندگی بی‌پروا و ... مشخص می‌شود، و این تصمیمات می‌تواند به نتایج بالقوه فاجعه‌آمیز منجر شود، این عامل (یعنی توان تصمیم‌گیری) نقش مهمی در کاهش رفتارهای پرخطر، هدایت آن‌ها به سمت زندگی سالم‌تر، افزایش کیفیت زندگی و بهبود مهارت‌های حل مسئله و در کل سازگاری آن‌ها ایفا می‌کند (رینا^۵، ۲۰۱۸؛ بلک مور و رابینز^۶، ۲۰۱۲).

بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده درباره تصمیم‌گیری در نوجوانان، در حوزه دیدگاه‌های فردی آن‌ها و نقش آن در تصمیماتشان، ارزیابی فرایندهای عقلانی در آن‌ها حین تصمیم‌گیری، تمایلات ریسک در آن‌ها، ترجیحات اجتماعی، همکاری و رقابت‌پذیری در نوجوانان متمرکز شده است (ساتر، زولر و گراتزل^۷، ۲۰۱۹)، درحالی‌که

1. decision making ability

2. Cardona Isaza, A. D. J., Chulia, A. T., González Barrón, R., & Montoya Castilla, I., 2021

3. Ekel, P., Pedrycz, W., & Pereira, J., 2020

4. Janis, I., & Mann, L., 1977

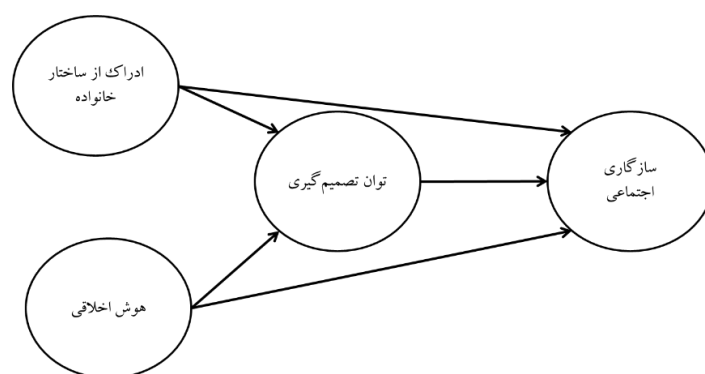
5. Reyna, V., 2018

6. Blakemore, S. J., & Robbins, T. W., 2012

7. Sutter, M., Zoller, C., & Glätzle-Rützler, D., 2019

یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در تصمیم‌گیری در نوجوانان، عوامل زمینه‌ای مختلف اجتماعی از جمله نقش آن‌ها در خانواده و اجتماع، درک آن‌ها از این نقش و جایگاه، اولویت‌های ارزشی آن‌ها در مواجهه با موقعیت جدید ... است (هارمن، جانگ و گرینینگ^۱، ۲۰۱۹)، لذا به نظر می‌رسد درک میزان و نحوه تأثیرگذاری این متغیر بر سایر عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی نوجوانان از اهمیت زیادی برخوردار باشد.

در نهایت، با توجه به اینکه سازگاری اجتماعی پایین در نوجوانان (به‌ویژه دختران نوجوان)، پیامدهای فردی و اجتماعی مخربی در زندگی دارد و با توجه به اهمیت متغیرهای هوش اخلاقی، ادراک از ساختار خانواده و توان تصمیم‌گیری بر سازگاری اجتماعی نوجوان، این پژوهش می‌تواند اطلاعات مهمی در اختیار روان‌شناسان و مشاوران کودک و نوجوان قرار دهد و در اصلاح الگوی آموزشی و ارتباطی خانواده و جامعه در برابر نوجوانان مؤثر واقع شود. لذا پژوهش حاضر با هدف مدلیابی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان شهر تهران براساس هوش اخلاقی و ادراک از ساختار خانواده با اثر واسطه‌ای توانایی تصمیم‌گیری براساس مدل مفهومی زیر انجام شد و درصدد پاسخ به این دو پرسش بود که (۱) آیا نقش واسطه‌ای توان تصمیم‌گیری در رابطه بین ادراک از ساختار خانواده و سازگاری اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری دارد یا خیر؟ و (۲) آیا نقش واسطه‌ای توان تصمیم‌گیری در رابطه بین هوش اخلاقی و سازگاری اجتماعی تأثیر مثبت و معناداری دارد یا خیر؟

شکل ۱ مدل مفهومی پژوهش «مدلیابی سازگاری اجتماعی دختران نوجوان شهر تهران براساس هوش اخلاقی و ادراک از ساختار خانواده با اثر واسطه‌ای توانایی تصمیم‌گیری»

روش پژوهش

این پژوهش، توصیفی-همبستگی (مبتنی بر تحلیل معادلات ساختاری) و با توجه به هدف و کاربرد از نوع پژوهش‌های کاربردی است. جامعه پژوهش حاضر شامل همه دختران نوجوان در مدارس متوسطه دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. با توجه به جامعه بزرگ دانش‌آموزی، جامعه مورد نظر به صورت نامحدود در نظر گرفته شد. بر این اساس، مبتنی بر جدول مورگان، ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد و نمونه مورد نظر براساس روش تصادفی خوشه‌ای انتخاب شد. ملاک ورود نمونه‌ها شامل قرار داشتن در دوره تحصیلی متوسطه از نظر سنی، تحصیل فرد در مدارس محدوده شهر تهران و کسب رضایت دانش‌آموزان برای شرکت در پژوهش، و ملاک خروج شامل داشتن مشکلات ارتباطی یا اختلالات روانی حاد براساس گزارش مسئولان مدارس و قرار داشتن محل زندگی فرد در خارج از محدوده جغرافیایی تعیین شده پژوهش بود.

ابزارهای پژوهش

- پرسش‌نامه سازگاری اجتماعی بل^۱ (۱۹۶۱): این پرسش‌نامه را پروفیسور بل در سال ۱۹۶۱ تدوین کرد که دارای ۳۲ سؤال است. مقیاس نمره‌گذاری این ابزار به صورت بلی=۱ و خیر=۰ تنظیم شده است. گرفتن نمره بالاتر در این مقیاس نشانه سازگاری اجتماعی بالاتر است. در ایران، میکائیلی و امام‌زاده (۱۳۸۷) پایایی این ابزار را براساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۴ نشان داده است و روایی آن را براساس روش محتوایی و تحلیل عاملی اکتشافی مورد تأیید قرار داد. پایایی این ابزار در پژوهش حاضر براساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۵ نشان داده است.

- پرسش‌نامه ادراک از ساختار خانواده مکلون و مرل^۲ (۱۹۹۹): این ابزار را مکلون و مرل در سال ۱۹۹۹ به منظور بررسی ساختارهای ارتباطی والد-فرزند ارائه کردند که دارای ۱۸ گویه است و سه بعد یا سبک سهل‌گیرانه، مقتدرانه و مستبدانه را می‌سنجد. مقیاس نمره‌گذاری این ابزار به صورت بلی و خیر طراحی شده است. نمرات هریک از ابعاد این پرسش‌نامه به صورت جداگانه بررسی می‌شود و بیشترین نمره کسب‌شده در یک بعد،

1. Bell Social Adjustment Questionnaire, 1961

2. Meclon & Merral Perception of Parenting Style Questionnaire, 1999

نشان‌دهنده ادراک آزمودنی از سبک ساختار خانواده خود است. در ایران، یوسفی (۱۳۹۱) پایایی این ابزار را براساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۳ نشان داد و روایی آن را براساس روش محتوایی و تحلیل عاملی اکتشافی تأیید کرد. پایایی این ابزار در پژوهش حاضر براساس ضریب آلفای کرونباخ برای سه بعد مقتدرانه، آسان‌گیرانه و مستبدانه به ترتیب برابر ۰/۷۲، ۰/۶۸ و ۰/۶۹ محاسبه شد.

- پرسش‌نامه هوش اخلاقی لنیک کیل^۱ (۲۰۰۵): این ابزار در سال ۲۰۰۵ به منظور سنجش سطح هوش اخلاقی ساخته شد که دارای ۴۰ سؤال است. مقیاس نمره‌گذاری این ابزار براساس طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از هرگز تا تمام اوقات تنظیم شده است. گرفتن نمره بالاتر در این مقیاس نشانه هوش اخلاقی بالاتر است. در ایران در پژوهش بهرامی و همکاران (۱۳۹۱) پایایی این پرسش‌نامه را براساس روش بازآزمایی بالاتر از ۰/۷ گزارش کردند. همچنین، روایی صوری و محتوایی و هماهنگی درونی مؤلفه‌های این پرسش‌نامه تأیید شد. پایایی این ابزار در پژوهش حاضر براساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۵ نشان داده است.

- مقیاس توانایی تصمیم‌گیری ملبورن^۲ (۱۹۹۸): این ابزار را مان و همکاران^۳ در سال ۱۹۹۸ به منظور سنجش توان تصمیم‌گیری افراد ساختند که دارای ۲۲ سؤال است. مقیاس نمره‌گذاری این ابزار براساس طیف سه‌درجه‌ای از «در مورد من بسیار درست است» تا «در مورد من درست نیست»، طراحی شده است. در پژوهش کاردونا و همکاران (۲۰۲۱) پایایی این ابزار براساس ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۶۸ نشان داده شد و روایی آن براساس روش محتوایی و تحلیل عاملی اکتشافی تأیید شد. در این پژوهش، تحلیل عاملی اکتشافی بر روی این پرسش‌نامه براساس نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی نشان داد که مقدار کفایت نمونه‌گیری کایر-میر-الکین^۴ برابر با ۰/۸۵ و آزمون کرویت بارتلت^۵ برابر با ۲۴۵۹/۸۴۹ که در سطح ۰/۰۰۱ معنادار بود. بنابراین، با توجه به بالا بودن مقدار این شاخص‌ها ماتریس همبستگی و حجم نمونه برای انجام تحلیل عاملی اکتشافی بسنده و روایی تأیید شد. همچنین، بار عاملی برای تمام گویه‌ها بالاتر از ۰/۴ محاسبه شد و چهار

1. Lennick, D. Kiel, F., 2005

2. Melbourne Decision Making Questionnaire

3. Mann, L., 1998

4. Kaiser - Meyer - Oklin

5. Bartlett's test of sphericity

عامل اصلی، یعنی گوش‌به‌زنگی در تصمیم‌گیری، هوشیاری، شانه خالی کردن و به تعویق انداختن تصمیم‌شناسایی شد. این عامل توانست ۴۳ درصد واریانس این متغیر را تبیین کند. همچنین، روایی محتوایی این پرسش‌نامه را متخصصان تأیید کردند. پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش حاضر براساس آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ محاسبه شد.

فرایند اجرای پژوهش

روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش، روش کتابخانه‌ای و میدانی بود. در بخش کتابخانه‌ای با استفاده از فیش‌برداری از منابع، اعم از کتب، مقالات، روزنامه، اسناد بهره گرفته شد و سپس در بخش میدانی با ابزار پرسش‌نامه داده‌های لازم برای آزمودن مدل به دست آمد. برای گردآوری داده‌ها، ضمن مراجعه حضوری به ۱۵ مدرسه در پنج منطقه از شهر تهران که به تصادف انتخاب شدند (منطقه ۱۳ در شرق، منطقه ۱۰ در مرکز، منطقه ۲ در شمال، منطقه ۲۲ در غرب و منطقه ۱۶ در جنوب)، پس از هماهنگی‌های لازم با مسئولان ذی‌ربط هر مدرسه، از هر کدام دو کلاس و از هر کلاس ۱۴ نفر به‌عنوان نمونه پژوهشی به تصادف انتخاب شدند، بعد بنا به ملاحظات اخلاق پژوهشی در مورد روش اجرا، داوطلبانه و آگاهانه بودن شرکت در پژوهش و محرمانه ماندن اطلاعات آزمودنی‌ها، توضیحات لازم به دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش ارائه شد و بعد از جلب رضایت و اعتماد آزمودنی‌ها ابزارهای پژوهش برای تکمیل، در اختیار شرکت‌کنندگان در پژوهش قرار گرفت. در نهایت ۴۳۰ پرسش‌نامه توزیع شد که ۳۸۴ مورد، تحلیل و سایر موارد به دلیل نقص کنار گذاشته شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش توصیفی، از نرم‌افزار SPSS و به‌منظور برازش مدل ساختاری و آزمودن فرضیه‌های پژوهشی از نرم‌افزار LISREL مبتنی بر تحلیل معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها

در تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی و تحلیل معادلات ساختاری استفاده شد. بررسی توصیفی نشان داد که ۸۸ نفر از افراد نمونه (۲۲/۹ درصد) بین ۱۵ تا ۱۶ سال، ۱۲۱ نفر (۳۱/۵ درصد) بین ۱۶ تا ۱۷ سال، ۱۱۰ نفر (۲۸/۶ درصد) بین ۱۷ تا ۱۸ سال و ۶۵ نفر (۱۶/۹ درصد) بالاتر از ۱۸ سال بودند. میانگین سازگاری اجتماعی، توانایی

تصمیم‌گیری، هوش اخلاقی، ادراک از ساختار خانواده براساس سبک مقتدرانه و سبک آسان‌گیرانه و سبک مستبدانه به ترتیب برابر با ۱۹/۶۳، ۴۹/۲۹، ۱۳۲/۹۰، ۴/۳۵، ۲/۷۸، ۲/۵۲ به دست آمد. همچنین، انحراف استاندارد متغیرهای یادشده به ترتیب برابر با ۶/۵۱، ۷/۱۴، ۳۲/۶۷، ۱/۵۶، ۱/۶۹ و ۱/۶۶ محاسبه شد. در ارتباط پیش‌فرض‌ها، سطح چولگی و کشیدگی داده‌ها مناسب بود. هم‌خطی در متغیرهای پژوهش وجود نداشت، زیرا طبق جدول ۱ عامل تورم (VIF) برای متغیرها کمتر از ۱۰ و ضریب تحمل (میزان تلرانس) بالاتر از ۰/۱ بود.

جدول ۱ بررسی هم‌خطی بودن متغیرها

متغیرها	میزان VIF	میزان تلرانس
توانایی تصمیم‌گیری	۱/۷۵	۰/۵۶
هوش اخلاقی	۱/۴۹	۰/۷۱
سبک مقتدرانه	۱/۴۰	۰/۹۷
سبک آسان‌گیرانه	۱/۰۳	۰/۷۵
سبک مستبدانه	۱/۳۲	۰/۶۷

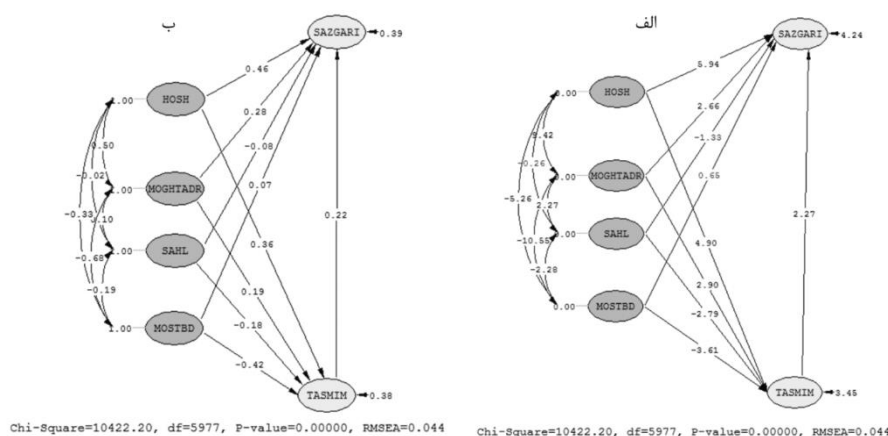
شکل ۲ نتایج آزمون فرضیه‌های اصلی به روش معادلات ساختاری را نشان می‌دهند. در جدول ۲ شاخص‌های برازش مدل پیشنهادی پژوهش ارائه شده است و نشان می‌دهد که مدل پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است.

بررسی فرضیه نخست پژوهش نشان داد که با ورود متغیر توانایی تصمیم‌گیری، ضریب تأثیر استاندارد مستقیم هوش اخلاقی بر سازگاری اجتماعی برابر با ۰/۴۶ (با t value برابر با ۵/۹۴) محاسبه شد، ازسویی، ضریب تأثیر استاندارد هوش اخلاقی بر توان تصمیم‌گیری برابر با ۰/۳۶ (با t value برابر با ۴/۹۰) به دست آمد و با توجه به اینکه ضریب تأثیر استاندارد توانایی تصمیم‌گیری بر سازگاری اجتماعی نیز برابر با ۰/۲۲ بود (با t value برابر با ۲/۲۷)، بدین ترتیب، ضمن تأیید معناداری رابطه مستقیم هوش اخلاقی و سازگاری اجتماعی، نقش واسطه‌گری توانایی تصمیم‌گیری در رابطه هوش اخلاقی و سازگاری اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت. بر این اساس فرضیه نخست این پژوهش تأیید شد.

در ارتباط با فرضیه دوم، با توجه به اینکه ادراک از ساختار خانواده دارای سه بعد متفاوت است، این متغیر براساس ابعاد آن بررسی شد و به‌صورت سه فرضیه جزئی آزمون

شد. بر این اساس، بررسی فرضیه دوم پژوهش نشان داد که با ورود متغیر توانایی تصمیم‌گیری، ضریب تأثیر استاندارد مستقیم سبک ادراکی مقتدرانه بر سازگاری اجتماعی برابر با ۰/۲۸ (با t value برابر با ۲/۶۶) محاسبه شد. از سویی، ضریب تأثیر استاندارد سبک ادراکی مقتدرانه بر توانایی تصمیم‌گیری برابر با ۰/۱۹ (با t value برابر با ۲/۹۰) به دست آمد که معنادار بود. بر این اساس، چون ضریب تأثیر استاندارد توانایی تصمیم‌گیری بر سازگاری اجتماعی برابر با ۰/۲۲ (با t value برابر با ۲/۲۷) بود، هم رابطه مستقیم سبک ادراکی مقتدرانه و سازگاری اجتماعی و هم رابطه غیرمستقیم این دو متغیر با واسطه‌گری توانایی تصمیم‌گیری تأیید شد.

همچنین، در این مدل، ضریب تأثیر استاندارد مستقیم سبک ادراکی آسان‌گیرانه بر سازگاری اجتماعی برابر با ۰/۰۸- (با t value برابر با ۱/۳۳-) محاسبه شد و ضریب تأثیر استاندارد سبک ادراکی آسان‌گیرانه بر توانایی تصمیم‌گیری برابر با ۰/۱۸- (با t value برابر با ۲/۷۹-) به دست آمد. بر این اساس، اگرچه رابطه مستقیم سبک ادراکی آسان‌گیرانه بر سازگاری اجتماعی معنادار نبود، ولی به سبب رابطه معنادار توانایی تصمیم‌گیری با سازگاری اجتماعی (برابر با ۰/۲۲ و t value برابر با ۲/۲۷)، رابطه غیرمستقیم سبک ادراکی آسان‌گیرانه و سازگاری اجتماعی تأیید شد.

شکل ۲ مدل‌یابی سازگاری اجتماعی افراد نمونه براساس هوش اخلاقی، سبک‌های ادراک از ساختار خانواده ادراک شده یا واسطه‌ای توانایی تصمیم‌گیری در حالت (الف) ضرایب معناداری و (ب) ضرایب استاندارد

همچنین، در این مدل، ضریب تأثیر استاندارد مستقیم سبک ادراکی مستبدانه بر سازگاری اجتماعی برابر با ۰/۰۷ (با t value برابر با ۰/۶۵) محاسبه شد و ضریب تأثیر استاندارد سبک ادراکی مستبدانه بر توانایی تصمیم‌گیری برابر با ۰/۴۲- (با t value برابر با ۳/۶۱-) به دست آمد. بر این اساس، رابطه مستقیم سبک ادراکی مستبدانه با سازگاری اجتماعی معنادار نبود، ولی به سبب رابطه معنادار توانایی تصمیم‌گیری با سازگاری اجتماعی (برابر با ۰/۲۲ و t value برابر با ۲/۲۷)، رابطه غیرمستقیم سبک ادراکی مستبدانه و سازگاری اجتماعی تأیید شد.

جدول ۲ شاخص‌های برازش محاسبه‌شده در مدل پژوهش

شاخص برازش مدل	مقدار شاخص	سطح مطلوب	وضعیت برازش
ریشه میانگین مجذورات تقریب (RMSEA)	۰/۰۴۴	زیر ۰/۱	مطلوب است
نسبت کای اسکوئر به درجه آزادی (CMIN/df)	۱/۷۴	کمتر از ۵	مطلوب است
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۱	بالا تر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص برازش نرمال (NFI)	۰/۹۳	بالا تر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص برازش نرمال نشده (NNFI)	۰/۹۳	بالا تر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص برازش نسبی (RFI)	۰/۹۳	بالا تر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص برازش این کری متال (IFI)	۰/۹۳	بالا تر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۰	بالا تر یا مساوی ۰/۹	مطلوب است

بحث و نتیجه‌گیری

براساس شکل ۲، ضمن تأیید معناداری رابطه مستقیم هوش اخلاقی و سازگاری اجتماعی، نقش واسطه‌ای توانایی تصمیم‌گیری در رابطه هوش اخلاقی و سازگاری اجتماعی تأیید شد. در واقع این مطالعه نشان داد که بین هوش اخلاقی، تصمیم‌گیری و سازگاری همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. هوش اخلاقی از سازه‌های بنیادی و اثرگذار در روند بهبود و تقویت زندگی رضایت‌بخش فردی و اجتماعی به شمار می‌رود، در واقع با اینکه هوش یکی از مؤلفه‌های مثبت هر فرد است، ولی اگر در کنار هوش بالا، پرورش هوش اخلاقی در سطح مطلوب صورت نگیرد، همین هوش بالا در فرایند زندگی مشکل‌ساز می‌شود. آموزش هوش اخلاقی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بتوانند با رویدادهای زندگی و تحصیلی سازگار

شوند و در روابط بین فردی، از گفت‌وگوی دوجانبه و روابط صمیمانه و گرم با افراد خانواده لذت ببرند و در برابر مشکلات زندگی، عملکرد مثبت و مطلوبی داشته باشند. همچنین به نوجوانان کمک می‌کند تا عواطف و احساسات خود را به خوبی بشناسند، آن‌ها را به دقت ارزیابی کنند، افکار منطقی و غیرمنطقی مرتبط با آن‌ها را دریابند.

براساس شکل ۲ فرضیه دوم این پژوهش مبنی بر معناداری نقش واسطه‌ای توان تصمیم‌گیری در رابطه علی سازگاری اجتماعی با ادراک از ساختار خانواده نیز تأیید شد. این بدان معناست که با توجه به اینکه از یک سو نوجوانی آسیب‌پذیرترین مرحله رشد است، چراکه وقتی کودک به یکبارہ وارد این مرحله می‌شود نیاز ضروری به سازگاری مجدد و فشرده با محیط اطرافش (به‌ویژه خانواده) پیدا می‌کند و از سوی دیگر سازگاری مفهومی پیچیده و چندوجهی و فرایندی مداوم و پویاست و به رابطه متعادل بین شخص و محیط و ارضای نیازهای فرد مطابق با خواسته‌های اجتماعی اشاره دارد، در اوایل نوجوانی، قسمت‌های تعارض (به‌ویژه در تعامل با خانواده) سهم بیشتری پیدا می‌کنند، سلسله‌مراتب نقش‌های خانواده بیشتر مورد تردید قرار می‌گیرد، و اختلافات بیشتری بین والدین و فرزندان ایجاد می‌شود. در این دوره، تصمیمات به‌طور فزاینده‌ای مستقل از بزرگسالان می‌شوند و در عوض همسالان تأثیرگذارتر می‌شوند. تصمیمات مخاطره‌آمیز گرفته‌شده در دوران نوجوانی می‌تواند عواقب جدی داشته باشد. بنابراین دو فاکتور (۱) درک فرایندهای عصبی-شناختی که اساس تصمیم‌گیری در نوجوانی را تشکیل می‌دهند و (۲) نوع درک نوجوان از ساختار خانواده، دو عامل بسیار مهم در بهبود سازگاری اجتماعی در نوجوانی هستند. شناخت تصمیم‌گیری به تعامل چندین فرایند از جمله نمایش ارزش، انتخاب پاسخ (از جمله کنترل بازدارنده)، یادگیری و عوامل اجتماعی-عاطفی بستگی دارد (خانۀ هم که محیط اولیه فرد است و تأثیرهای خانواده در آنچه شخص در آینده‌اش خواهد شد انکارناپذیر است. در واقع تجارب اولیه اجتماعی در محیط خانواده، هنگامی که پایه‌های الگوهای سازگاری بنا می‌شود، سهم بسزایی در موفقیت و بهروزی فرد در آینده دارد.

شایان ذکر است با توجه به اینکه این پژوهش درباره دختران نوجوان انجام گرفته است، در تعمیم نتایج حاصل به سایر رده‌های سنی باید احتیاط کرد و از طرفی ابزار پژوهش حاصل به‌صورت پرسش‌نامه بوده است، بنابراین کنترل همه متغیرهای تحقیق از جمله سوگیری و دقت در زمان پاسخ‌گویی به سؤالات وجود نداشته، لذا با توجه به این محدودیت‌ها پیشنهاد می‌شود مطالعات دیگری در مناطق جغرافیای و فرهنگی دیگر با

حجم نمونه بیشتر انجام پذیرد تا با اطمینان بیشتری به تعمیم نتایج پرداخته شود، پژوهش مشابه در مدارس پسرانه همان مناطق انجام پذیرد و این نتایج مقایسه شود و در پژوهش‌های بعدی متغیرهایی که در پژوهش حاضر کنترل نشده است، کنترل شود.

قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است. نویسندگان از کسانی که با مشارکت خود در پژوهش و پاسخگویی به پرسش‌نامه‌ها در انجام پژوهش نقش داشتند نهایت تقدیر و تشکر را دارند.

منابع

- بهرامی محمدامین، اصمعی مریم، فاتح پناه آزاده، دهقانی تفتی عارفه، احمدی تهرانی غلامرضا (۱۳۹۱)، سطح هوش اخلاقی اعضای هیات علمی و کارکنان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، *مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی*، (۶) ۵، ۸۱-۹۵.
- سیده سمیرا جزایری، علی اصغر اصغرنژاد فرید، میترا خاقانی، (۱۳۹۸)، مقایسه عوامل شخصیتی و دینداری درونی و بیرونی در نوجوانان با و بدون رفتارهای پرخطر. *روان‌شناسی فرهنگی*، (۲) ۳، ۵۴-۷۱.
- حجی کیمیا، (۱۳۹۴)، مقایسه هوش هیجانی، هوش معنوی، هوش اخلاقی در دانش آموزان دختر و پسر مقطع دبیرستان. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و پژوهش‌ها شاهرود
- خدادادی سنگده جواد، (۱۳۹۶). مطالعه کیفی عوامل مذهبی مؤثر در شکل‌گیری خانواده سالم براساس بافت فرهنگی اجتماعی، *روان‌شناسی فرهنگی*، (۱) ۱، ۸۵-۹۸.
- شهبازیان خونیق آرش، حسنی امید، سلیمانی سمیرا، (۱۳۹۷). بررسی نقش هوش اخلاقی و اجتماعی در رفتارهای پرخطر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶، *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، (۱) ۱۷، ۳۹-۵۲.
- محدوف شبنم، قربان جهرمی رضا، (۱۳۹۸)، تأثیر قصه‌درمانی بر هوش اخلاقی، هوش هیجانی و احساس حقارت کودکان کار، *روان‌شناسی فرهنگی*، (۱) ۳، ۶۳-۷۹.
- مرتضایی شکوفه، قاسمی پیربلوطی محمد و احمدی رضا، (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین هوش هیجانی، هوش اخلاقی، و قانون‌مداری دانش آموزان شهرستان شهرکرد، *فصلنامه دانش چهارمحال و بختیاری*، (۳) ۱، ۲۱-۲۱.
- معمدی فرزانه، به پژوه احمد، شکوهی یکتا محسن، افروز غلامعلی، غباری بناب باقر، (۱۴۰۰)، اثربخشی آموزش هوش هیجانی بر مؤلفه‌های سازگاری اجتماعی دختران نوجوان تک والدی با مشکلات هیجانی رفتاری، *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، (۱) ۲۲، ۷۹-۹۲.

ملائتی رباب، مصطفوی زینب، (۱۳۹۷)، تبیین نقش هوش اخلاقی بر ادراک رهبری موثق با میانجی‌گری هوش فرهنگی در دانشگاه اسلامی، *نوآوری‌های مدیریت آموزشی*، (۳)، ۱۳، ۷-۲۳.

ملک‌زاده آزاده، نامور هومن، جمهری فرهاد، (۱۴۰۰)، مدل پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان تک‌فرزند براساس سبک‌های مقابله با توجه به نقش میانجی هوش اخلاقی، *سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت*، ۵ (۴)، ۶۵-۷۲.

نوحی بزنجان‌ی کاوه، منظری توکلی حمدلله، سلاجقه سنجر، شیخی ایوب، (۱۳۹۸)، طراحی و روانسنجی "مقیاس هوش اخلاقی در پرستاران" در بیمارستان‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمان، *فصلنامه مدیریت ارتقای سلامت*، ۸ (۵)، ۹-۱۷.

- Aalbehbahani, M. (2015), Moral intelligence, identity styles and adjustment in adolescents, *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 84-94.
- Abci Joseph, V., & Mathew, R. N. (2022), Perceived parenting style and emotional intelligence among late adolescents, *Journal of Advance Research in Science and Social Science*, 5 (1), 181-201.
- Alhadabi, A., Aldhafri, S., Alkharusi, H., Al-Harthy, I., Alrajhi, M., & AlBarashdi, H. (2019), Modelling parenting styles, moral intelligence, academic self-efficacy and learning motivation among adolescents in grades 7–11. *Asia Pacific Journal of Education*, 39(1), 133-153.
- BahmanBeigloo, R. T., & Khosravi, S. (2021), Identity crisis and social adjustment in nomadic and shiraz Adolescents: A causal-comparative study, *Propósitos y Representaciones*, 9(3), 1249.
- Blakemore, S. J., & Robbins, T. W. (2012), Decision-making in the adolescent brain, *Nature Neuroscience*, 15, 1184-1191.
- Cardona Isaza, A. D. J., Chulia, A. T., González Barrón, R., & Montoya Castilla, I. (2021), Analysis of the psychometric properties of the Melbourne Decision Making Questionnaire in Colombian adolescents, *Revista Latinoamericana de Psicología*, 53, 47-55.
- Diermeier, D. (2021), Moral intelligence: Leadership in a world of contested values, *In Responsible Leadership*, 262-278.
- Dortaj, F., & Ferrari, M. (2021), Explaining wisdom based on moral intelligence, *Iranian Journal of Learning and Memory*, 4(14), 7-14.
- Ekel, P., Pedrycz, W., & Pereira, J. (2020), *Multicriteria decision-making under conditions of uncertainty: A fuzzy set perspective*, John Wiley & Sons, Inc.
- Estévez, E., Estévez, J. F., Segura, L., & Suárez, C. (2019), The influence of bullying and cyberbullying in the psychological adjustment of victims and aggressors in adolescence, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(12), 2080.
- Gallarín, M., Torres-Gomez, B., & Alonso-Arbiol, I. (2021), Aggressiveness in adopted and non-adopted teens: The role of parenting, attachment security, and gender, *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 18(4), 2034.
- Garcia, F., Serra, E., Zacaes, J. J., Calafat, A., & Garcia, F. (2020), Alcohol use and abuse and motivations for drinking and non-drinking among Spanish adolescents: do we know enough when we know parenting style?, *Psychology & Health*, 35(6), 645-664.
- Garcia, F., Serra, E., Garcia, O. F., Martinez, I., & Cruise, E. (2019), A third emerging stage for the current digital society? Optimal parenting styles in Spain, the United States, Germany, and Brazil, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(13), 2333.
- Gimenez-Serrano, S., Garcia, F., & Garcia, O. F. (2021), Parenting styles and its relations with personal and social adjustment beyond adolescence: Is the current evidence enough?, *European Journal of Developmental Psychology*, 1-21.

- Harman, J. L., Zhang, D., & Greening, S. G. (2019), Basic processes in dynamic decision making: How experimental findings about risk, uncertainty, and emotion can contribute to police decision making, *Frontiers in Psychology*, 10, 2140.
- Janis, I., & Mann, L. (1977), *Decision Making: A Psychological Analysis of Conflict, Choice, and Commitment*, The Free Press.
- Lennick, D. Kiel, F. (2005), *Moral intelligence: The Key to Enhancing Business Performance and Leadership Success*, Wharton School Publishing, An imprint of Pearson Education.
- Managa, S & Chandrasekaran, V (2015), A study on adjustment of college students, *Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies*, 3(16), 2622-2629
- Mann, L., Radford, M., Burnett, P., Ford, S., Bond, M., Leung, K., Nakamura, H., Vaughan, G., & Yang, K.-S. (1998), Cross-cultural differences in self-reported decision making style and confidence, *International Journal of Psychology*, 33, 325-335.
- Martínez, I., Murgui, S., Garcia, O. F., & Garcia, F. (2021), Parenting and adolescent adjustment: The mediational role of family self-esteem, *Journal of Child and Family Studies*, 30(5), 1184-1197.
- Olutope, A. E., Akpunne Bede, C., & Olajide Olufunmilayo, A. (2019), Parenting style, emotional intelligence and psychological health of Nigerian children, *Asian Journal of Pediatric Research*, 2(2), 1-11.
- Priya, D., & Jaswanti, V. P. (2020), Relationship between parenting styles and emotional intelligence among late adolescents in Chennai, *The International Journal of Indian Psychology*, 8(2),
- Puspitasari, R., Budimansyah, D., Sapriya, S., & Rahmat, R. (2022), The Influence of Emotional Intelligence, Moral Intelligence and Intellectual Intelligence on Characters Caring for the Environmental School Students in the Perspective of Civic Education, *In Annual Civic Education Conference (ACEC 2021)*, 343-348.
- Reyna, V. (2018), When irrational biases are smart: A fuzzy-trace theory of complex decision making, *Journal of Intelligence*, 6(2), 29.
- Ridao, P., López-Verdugo, I., & Reina-Flores, C. (2021), Parental beliefs about childhood and adolescence from a longitudinal perspective, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), 1760.
- Srinivasan, S., & Sudhakar, P. J. (2019), social adjustment among the higher secondary school students in relation to academic achievement, *International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature*, 7(4), 783-792.
- Sutter, M., Zoller, C., & Glätzle-Rützler, D. (2019), Economic behavior of children and adolescents – A first survey of experimental economics results, *European Economic Review*, 111, 98-121.
- Tanner, C., & Christen, M. (2013), Moral intelligence—A framework for understanding moral competences, *In Empirically Informed Ethics: Morality between Facts and Norms*, Cham: Springer International Publishing, 119-136.
- Twilhaar, E. S., de Kieviet, J. F., Bergwerff, C. E., Finken, M. J., van Elburg, R. M., & Oosterlaan, J. (2019), Social adjustment in adolescents born very preterm: evidence for a cognitive basis of social problems, *The Journal of Pediatrics*, 213, 66-73.
- Waite, P., & Creswell, C. (2014), Children and adolescents referred for treatment of anxiety disorders: Differences in clinical characteristics, *Journal of Affective Disorders*, 167, 326-332.
- Willems, J., Coertjens, L., & Donche, V. (2021), First-year students' social adjustment process in professional higher education: key experiences and their occurrence over time, *European Journal of Psychology of Education*, 1-20.
- Zubrick, S. R., Hafekost, J., Johnson, S. E., Sawyer, M. G., Patton, G., & Lawrence, D. (2017), The continuity and duration of depression and its relationship to non-suicidal self-harm and suicidal ideation and behavior in adolescents 12-17, *Journal of affective disorders*, 220, 49-56.